

**Oświadczenie złożone
przez senatora Andrzeja Kobiaka
na 66. posiedzeniu Senatu
w dniu 30 sierpnia 2023 r.**

Oświadczenie skierowane do prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów Tomasza Chróstnego

Szanowny Panie Prezesie!

Zwracam się z uprzejmą prośbą o ponowną interpretację przepisów ustawy z dnia 30 kwietnia 2004 r. o postępowaniu w sprawach dotyczących pomocy publicznej w związku z przepisami ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Ordynacja podatkowa oraz przepisami rozporządzenia ministra pracy i polityki społecznej z dnia 19 grudnia 2007 r. w sprawie zakładowego funduszu rehabilitacji osób niepełnosprawnych. Proszę o to w kontekście interpretacji przepisów przez Prezesa UOKiK z dnia 4 listopada 2022 r. (znak: DMP-4.52.19.2022), która stanowiła odpowiedź na moje oświadczenie z dnia 3 października 2022 r. (znak: BPS/043-49-1876/22).

Z informacji uzyskanych od pracodawców, którzy zapoznali się z wyjaśnieniami UOKiK, można wywnioskować, że Prezes UOKiK w swojej interpretacji nie uwzględnił przede wszystkim specyfiki wydawania zaświadczeń o pomocy de minimis dla beneficjentów ZFRON, co ma istotny wpływ na ocenę prawidłowości postępowania organów udzielających pomocy publicznej w opisanym stanie faktycznym.

Po pierwsze, organy udzielające pomocy de minimis oraz Prezes UOKiK nie wzięli pod uwagę specyfiki wydawania zaświadczeń w zakresie pomocy de minimis dla pracodawców prowadzących ZFRON oraz tego, że postępowanie takie regulowane jest nie tylko przepisami ordynacji podatkowej, ale także przepisami ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych oraz przepisami rozporządzenia w sprawie ZFRON.

Po drugie, jak wskazano w ważnym dla beneficjentów ZFRON wyroku NSA z dnia 13 czerwca 2019 r. (sygn. akt: II FSK 1999/17), „odmienne są także konsekwencje wydania zaświadczenia na podstawie jedynie ordynacji podatkowej, zaś odmienne w zakresie zaświadczeń o pomocy de minimis. W tym drugim przypadku uzyskane zaświadczenie jest warunkiem uznania pomocy za pomoc de minimis. Odmowa wydania żądanego zaświadczenia prowadzi natomiast do określonych konsekwencji finansowych dla dokonującego wydatku. Nie jest więc prawdą, że zaświadczenie nie rozstrzyga żadnej sprawy, nie tworzy nowej sytuacji prawnej ani nie kształtuje bezpośrednio stosunku prawnego. Nie można więc się zgodzić z twierdzeniem organu, że czynione przez organ ustalenia są ograniczone do niezbędnego minimum oraz że organ, wydając zaświadczenie, potwierdza jedynie te informacje, których jest dysponentem”. Jeżeli więc nawet organ udzielający pomocy unieważniłby wydane wcześniej w sposób prawidłowy zaświadczenie de minimis, powinien w tej sprawie przynajmniej przeprowadzić postępowanie sprawdzające. Bez tego przedsiębiorca nie miałby możliwości odwołania się od „uznania zaświadczenia za niebyłe”.

Po trzecie, jak wynika z przepisów postępowania podatkowego, w obowiązującym stanie prawnym sprawozdanie z audytu KAS jest tylko jednym z dowodów w postępowaniu i nie rozstrzyga o prawach i obowiązkach pracodawcy, w tym o obowiązku zwrotu środków. W obowiązującym stanie prawnym ustalenia zawarte w sprawozdaniu należy uznać za nieostateczne. Weryfikacja dowodu w postaci sprawozdania z audytu następuje dopiero na etapie ewentualnego wszczętego przez właściwy organ postępowania podatkowego, w którym audytowany, jako jego strona, uzyskuje prawo inicjatywy dowodowej, w tym prawo do składania wniosków dowodowych przeciwko ustaleniom wskazanym w sprawozdaniu z audytu.

Taka sytuacja ma miejsce właśnie w przypadku beneficjentów ZFRON, którzy mogą wydatkować środki związane ze wsparciem osób z niepełnosprawnościami w ramach pomocy de minimis. W swojej interpretacji Prezes UOKiK pominął przepisy ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, a konkretnie art. 33 ust. 4 i 4a, zgodnie z którym w przypadku niezgodnego z ust. 4 przeznaczenia środków ZFRON pracodawca jest obowiązany do dokonania, po pierwsze, zwrotu 100% kwoty tych środków na fundusz rehabilitacji, po drugie, wpłaty w wysokości 30% tych środków na fundusz w terminie do dwudziestego dnia miesiąca następującego po miesiącu, w którym nastąpiło ujawnienie niezgodnego z ustawą przeznaczenia środków funduszu rehabilitacji.

Dlatego też wynik audytu KAS nie może być podstawą podważenia udzielonej już pomocy, a tym samym prawidłowości wystawionego zaświadczenia de minimis. Dopiero Prezes Zarządu PFRON w ramach

prowadzonego postępowania podatkowego, na mocy prawomocnej decyzji, może orzec o obowiązku zwrotu środków na ZFRON w wysokości 100% oraz o zapłacie tzw. kary wynoszącej 30% środków do PFRON. Co więcej, skutkiem prowadzonego postępowania może być także ocena funduszu, że kwestionowany wydatek był prawidłowy.

Jakiegokolwiek działanie organów udzielających pomocy, które unieważniają wcześniej wydane zaświadczenia de minimis lub uznają je za niebyłe, jest stanowczo przedwczesne. Abstrahuję już od faktu, że takie działanie może spowodować bardzo niekorzystne skutki praktyczne dla przedsiębiorcy, który za dany okres wydatkowania pomocy de minimis nie będzie miał pewności, czy wliczać w nim kwoty wydatkowane na podstawie kwestionowanego przez KAS zaświadczenia, czy też nie.

Mając na uwadze powyższe, proszę o ponowną interpretację przedstawionego problemu i udzielenie odpowiedzi na oświadczenie.

Z poważaniem
Andrzej Kobiak
senator RP